

"Me elämme sittenkin!": Suomen Suurkisat 1947 valkoisen hallinnan rituaalisena palauttamisena

Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton ensimmäiset Suurkisat pidettiin kesällä 1947. Avajaisissa puhunut liiton puheenjohtaja V. A. M. Karikoski totesi:

*"Se, että olemme tuhansina ja kymmeninätuhansina saapuneet tänne kaikkialta isänmaastamme, sen etäisimpiä salokylkiä myöten, merkitsee, että pitkän pimeyden ja murheen ajan jälkeen vihdoin taas voimme todeta kesän ja elämän olevan heräämässä ja jo heränneekin meidän sydämissämme. (...) Me elämme sittenkin!"*¹

Mistä oli kysymys? Miksi aikaisemmin oltiin oltu kuolleita, mutta nyt herätty eloon? Kyse ei voi olla vain sodan päättymisen tuomasta helpotuksesta. Sota traumaattisena ja konkreettisena pimeyden ja murheen aikana oli päättynyt jo kolme vuotta aiemmin. Siksi on kysyttävä mikä oli muuttunut vuoden 1944 syksystä kesään 1947 tultaessa? Ja miten "Me elämme sittenkin" -huudahdus tähän muutokseen liittyi?

Selitystä voisi etsiä sodanjälkeisestä puoluepoliittisesta tilanteesta. Seppo Hentilän mukaan Työväen Urheiluliiton piirissä heräsi heti sodan jälkeen voimakas optimismi ja suuntautuminen tulevaan. SVUL:ssa taas tuntui vallitsevan lamaannus. Epätietoisuus tulevasta purkautui nopeasti jyrkkään vastakkainasetteluun liittojen välillä.²

Vastakkainasettelu ja puoluepoliittinen "peli" eivät kuitenkaan mielestäni selitä vallinnutta tilannetta tyhjentävästi. Jos vastakkainasettelua luetaan psykologisena ilmiönä, voidaan tilanteeseen avata tulkintaulottuvuus, joka ottaa huomioon yksi-

löiden ja ryhmien välisen tunnedynamiikan. Vastausta täytyy tällöin hakea psykologisten latausten merkityssisältöjen muutoksista. Päättynyt sota tietenkin vaikutti edelleen ajan psykologiseen ilmapiiriin sekä suomalaisten tapoihin jäsentää maailmaa ympärillään. Väitän kuitenkin, että sotaan liittyvien merkitysyhteyksien lisäksi kisoissa ja erityisesti Karikosken avajaispuheessa haki ilmaisuun myös jokin muu historialliselle ja kulttuuriselle ulottuvuudelle sijoittuva ilmiö.³

Tutkimustehtävä ja metodi

Tarkoitukseni on selvittää psykohistorian menetelmin mistä Suurkisojen teemoissa ja tunnelmissa oli kyse. Pohdin millaisia merkityksiä kisoihin järjestäjien toimesta liitettiin? Lisäksi tutkin mihin kisoilla ja niihin liittyneillä rituaaleilla tiedostamattomasti (tai esitietoisesti) pyrittiin?⁴

Lähtöolettamuksenani on ajatus siitä, että Suurkisojen järjestäminen oli yhteydessä Suomen valtiollisiin, poliittisiin ja kulttuurisiin oloihin. Ajattelen, että urheilevan kansan kahtia jakaneiden poliittisten nimeämiskäytäntöjen funktiona oli psykologinen puolustautuminen, jonka avulla urheiluunkin liitettyä valkoisessa Suomessa vallinnutta valtiollista ja kulttuurista hätää koetettiin lievittää.

Metodini perustuu kollektiivisessa tiedostamattomassa ilmenevien ryhmäfantasioiden analysoimiseen. Joukko- tai ryhmäfantasia muodostuu ryhmässä toimivien ihmisten yhdessä jakaessa fantasioita, joiden avulla he voivat puolustautua lapsuudesta kumpuavia haluja, pelkoja ja toiveita vastaan. Ryhmäfantasioiden tutkimisella pyritään analysoimaan julkisessa keskustelussa tai toiminnassa ilmeneviä ongelmanratkaisuyrityksiä, joilla vallitsevaa hätää koetetaan lievittää. Hätä on tulosta psyyken liittymisestä sosiaaliseen ympäristöön tavalla, joka kieltää minän jatkuvuuden.⁵ Urheiluelämän sodanjälkeiseen tilanteeseen fantasia-tason lähestymistapa tuntuisi sopivan erityisen hyvin, sillä olihan kyseessä "aarteena"⁶ vaalittava "Suomen urheilun yhtenäisyys", jonka pohjan jakamattomuudesta ei kummallakaan puolella sinänsä käyty keskusteluja. Urheiluliikkeen yhtenäisyyden sanottiin lisäksi ylläpitävän ihmisen "eloa".⁷ Elämästä ja kuolemasta puhuminen avaa tulkintaan myös ontologisen ulottuvuuden. Olemassaolon merkitys oli eksistentiaalisen kriisitilanteen myötä

joutunut käymistilaan uhaten hajoittaa minäkehikkona vaalitun kansakuntaruumiin ja sen kautta myös yksilön minuuden.⁸

Tässä tilanteessa urheiluun liitettiin I tasavallan perintönä vahva poliittinen symboliarvo.⁹ On syytä olettaa, että urheilun järjestötoiminnan kautta yritettiin käsitellä moraalisia ja poliittisia ongelmia uskoen, että järjestöllisen ohjailun säilyttäminen ja palauttaminen toisi asiointilaan muutoksen.¹⁰

Olen lihavoinut tekstiini kaikki erityisen merkityksellistä tiedostamatonta kommunikaatiota sisältävät lainaukset.¹¹ Seuraa vaksi luon katsauksen urheilun ja kansallisen fantasian yhteyksiin. Sen jälkeen lähdän aineiston kautta kohti tulkintaa, jonka esitän lopuksi. Teoreettisia lähestymistapoja esitellään lisää siinä kohdin missä niitä käytetään.

Kulttuurin kriisiytyminen laukaisee hädän

Porvarillisella urheiluliikkeellä oli vanhastaan kiinteä yhteys suomikiihkoiseen kansanvalistusliikkeeseen.¹² 1800-luvun perintönä vallinnut usko vapauttavaan edistykseen ja moraaliseen evoluutioon romahti kansalaissodassa.¹³ Aatteellisuus jäykistyi 1920-30-lukujen aikana, koska voittanut puoli ei kyennyt tunnustamaan omaa siveellistä villiintymistään ja "alentumistaan" eläiminä pidettyjen punaisten tasolle.¹⁴ Syntyi lohkottu todellisuus, jossa paha sijoitettiin ryssävihaan ja hyvä yhä voimakkaamman kollektiiviseen isänmaanrakkauden vaatimukseen.¹⁵ Mielikuvissa omaa hyvyttä edustanut Suomi-neito vaihtui ulkoista kovuutta uhkuvaksi mieheksi.¹⁶ Urheilussa SVUL:n poikatoiminnan funktioksi muodostui lasten kouluttaminen tulevaa sotaa varten. Samoin kuin kokonaisyhteiskunnassa militarismi ulotti merkityksensä urheilun ylitse kaventaen näin yksilön urheilussa kokeaman symbolisen merkityksenannon liikkumatilaa.¹⁷ Tahko Pihkalan vaikutuksesta drillaus väheni kouluissa ja tilalle tuli taisteluun harjoittavia urheilumuotoja.¹⁸

Urheilun järjestötoiminta jakaantui kansalaissodan jälkeen kahtia. "Kapinaan" osallistuneet seurat ja urheilijat erotettiin pitkä kädenväännön jälkeen SVUL:sta vuoden 1918 lopulla ja erotetut perustivat Työväen Urheiluliiton 26.1.1919. Olympiakisat saivat porvarillisen puolen tekemään yhteistyötarjoja TUL:lle. Yhteistyötoimikunta saatiin aikaan kuitenkin vasta vuonna 1939 ennen Helsingille myönnettyjä, mutta pitämättä

Ilkka Levä

"Me elämme
sittenkin!"

jääneitä vuoden 1940 olympiakisoja.¹⁹ Sodan jälkeen SVUL oli tilanteessa, jossa se valmiin pohjansa eli suojeluskuntien lakkauttamisen takia joutui **"kamppailemaan yleisen ryhdistäytymisen puolesta"**. Toiminnan keskiöön taas nousi **"terveiden kansalaistapojen"** korostaminen. Jatkuvana huolena olivat myös yhteistyösopimukset, joista neuvoteltiin lähes koko 1940-luvun ajan.²⁰

Välirauhan myötä maahan tulleen valvontakomission yksi-puolinen ohjailu ja siihen liittynyt järjestöjen lakkauttaminen herättivät lisäksi närää kansallisissa urheilupiireissä. Lisähuolta aiheuttivat "ylösnousseiden" kommunistien toiminta ja heidän suosionsa ensimmäisissä sodanjälkeisissä vaaleissa maaliskuussa 1945.²¹

Huoli yhteiskunnan demokratisoitumisen aiheuttamasta uudesta poliittisesta, kulttuuripoliittisesta ja yhteiskunnallisesta kontekstista yleisenä vasemmalle suuntautumisena kiihdytti identiteettinsä toimivalle kansasuhteelle rakentaneen vanhan kansallisen eliitin²² sekä porvarillisen urheilujohdon parissa käytyä itsearviontia, mistä yhtenä todistuksena oli liittojen välisten "elvyttämisneuvotteluiden" jatkaminen Paasikiven hallituksen syksyllä 1944 asettamalla komitealla.²³ Urheilulle annettiin porvarillisella puolella puolustuksellisia tehtäviä. Kansalliset suunnistuspöirit perustivat perinteitään jatkamaan Savisuku-organisaation kokiessaan "enemmistön suomalaisista **elävän uhanalaisena, veitsi kurkulla**". Perustajista tuntui kuin "yhteinen henki" olisi ollut **"hukkomassa kommunismin purjehduksessa myötätulessa"**. Tällöin "vilpitön urheilumieli" olisi kadonnut ja yhteinen "side", jolla miehet olivat **"maahan kiinnitettyjä"** olisi "katken-

nut".²⁴ SVUL:n piirissä tuolloisia tunnelmia kuvailtiin olemiseksi "ahtaitten aikojen puristuksessa".²⁵

Ajan puristusta saattoi lisätä urheilusuhteita Neuvostoliittoon elvyttävä Työväen Urheiluliitto, joka provokatiivisesti kykeni organisoimaan omaa joukkovoimaansa demonstroineet III liittojuhlat jo kesälle 1946.²⁶ Vasemmiston voiman pelästyttämä SVUL:n johito viivytteli vastauksiensa antamista yhtenäistämisen neuvotteluissa, pyrkien voittamaan aikaa tilanteen "normalisointumista" odotellessaan.²⁷ SVUL:n III liittokongressissa esitettiin ponsi "terveitten elämäntapojen puolesta". Tuloksena oli henkisen kasvatuksen valiokunnan perustaminen 1946, koska ilmiselvästi ajateltiin jonkin uhkaavan "isänmaallisen hengen" säilymistä urheilussa.²⁸ Syksyllä 1946 aloitettiin I Suomen Suurkisojen valmistelu.²⁹

Henkeä oli painotettu jo aiemmin konfliktiin ylitäjänä. I tasavallan alusta lähtien taistelun ja kurin merkitystä pidettiin urheilutoiminnassa keskeisenä. Erityisen hyvin se käy ilmi Alfred Liukun toimittamassa Urheilun henki -kirjasessa vuodelta 1929. Mauno Koivuneva pohti siinä kurin merkitystä nuorelle urheilijalle. Koivunevan mukaan tanssi vei urheilijanuorukaista alas-päin. Myös väkijuomat hän kielsi, koska ne "tuhosivat tervettä nuorta voimaa". Moni rappiolle joutunut urheilija "kirosi hetkeä", jolloin "alkoi uhrata himojensa alttarille". Vaikkein taistelu käytiin kuitenkin "taistelussa sisäisestä puhtaudesta". Heräävät vietit saattoivat "käsittämättöminä ja outoina hävittävän kulon tavoin polttaa ihmiselämän", jos niille "annettiin vapaa valta". Koivuneva kehotti kaikkia urheilijatovereita "taisteluun nuoruuden salaisia kiusauksia" vastaan.³⁰

Juhlapuhujien tukeutuminen urheiluliikkeen alun "epäpoliittisuuteen" eli liittyminen kansalaisuuteen mytologisoi asian ja irrotti sen aikansa yhteiskunnallisesta tilanteesta.³¹ Kun lisäksi Suurkisat liittyivät välirauhansopimuksen aikaiseen yleiseen sekavuuteen, ladattiin kisoihin järjestäjien toimesta alusta alkaen vahvoja symbolimerkityksiä.³² Niitä lähden nyt tutkimaan.

Hyökkäys tuottaa kaaoksen

Julkisessa ilmapiirissä pitkään vallinnut epävarmuus tuntui osittaan voitettulta keväällä 1947 Suurkisoja valmisteltaessa. Helmi-kuussa 1947 Uudessa Suomessa kerrottiin, miten "Suomen

Ilkka Levä

"Me elämme sittenkin!"

urheilun **sisäinen kriisi**” oli nyt **voitettu**. Molemmat valtakunnanliitot olivat allekirjoittaneet uuden yhteistoimintasopimuksen. Lehdessä sopimusta **”tervehdittiin tyydytyksellä”** matkalla kohti **”Suomen urheilun täydellistä yhtenäistymistä”**. Artikkelin mukaan yhteistoimintasopimuksen **”syntymistä** hieman **epäkypsänä**” kiirehti paine Helsingin olympiakisahakemuksen jättämisestä KOK:lle kesäkuussa 1947. Neuvottelijoiden oli siksi SVUL:n puolelta suostuttava sopimukseen, joka merkitsi **”vain vähäistä askelta täydellistä urheilun yhtenäistämistä”** kohden.³³

Kuukautta myöhemmin lehdissä kerrottiin Suurkisojen muodostuvan **”mittasuhteiltaan ennennäkemättömän suuriksi maassamme”**. Erityisen tärkeänä pidettiin sitä seikkaa, että tapahtumat eivät tulisi rajoittumaan ainoastaan kilpailuihin, vaan myös erilaisiin ennen kisoja järjestettäviin tapahtumiin, sekä kisojen aikana pidettäviin yhteistilaisuuksiin. Niiden tuli **”ulottaa vaikutuksensa yli koko maan, kaikkiin suomalaisiin”**. Tällaisiksi tapahtumiksi suunniteltiin taidejuhlia, voimistelunäytöksiä, avajaismarssia, päättäjäisiä sekä kisoja edeltänyttä suuradressia, johon ryhdyttiin keräämään nimiä maaliskuun 1. päivänä.

Kansalaisadressiin ajateltiin saatavan jokaisen kansalaisen nimi. **”Täten kertyvä ilmeisesti valtavaksi kasvava kansalaisadressi saatetaan sitten juhlallisin menoin Suurkisojen avajaisiin kesäkuun 29. päivänä, minkä jälkeen adressilehdet (...) jälkipolvillekin kertovat suomalaisten ruumiillisen ja henkisen kulttuurin harrastuksesta ja voimasta, joka raskaitten sotavuosienkin koetelemuksissa vain yltyi ja kirkastui”**.³⁴ Keräyksellä sytytetyn fantasian kautta eliitin huolesta ja hädästä tuli yhteistä.

Ilma tuntui tästä huolimatta olevan myrkyä täynnä. Yhtenäistämishanke oli vaarassa, sillä se oli joutunut **”hyökkäyksen kohteeksi”**. TUL:n sihteerin kouluhallitukselle lähettämä kysely kaikkien oppilaiden osallistumisesta voimistelutunneilla suoritettavaan kisaharjoitteluun nosti SVUL:n karvat pystyyn. TUL:n nimissä esiintynyt pääsihteerin E.A. Wuokko syytti SVUL:oa **”sisäisen urheilukriisin** vetämisestä koulujenkin piiriin”. Kouluhallitus lähetti Suurkisojen järjestelytoimikunnalle tiedustelun. Tämän vastineessa kouluhallitukselle TUL:n toimia luonnehdittiin **”urheiluelämässämme vertaansa vailla olevaksi ilmiannoksi”** sekä **”puhtaan ja terveen urheiluhengen vastaiseksi”**.³⁵

Yhtenäistämishaaveiden kariutuminen **”vaaranalaisessa”** tilanteessa tuotti tunnetasolla kaaoksen, joka tuntui uhkaavan

tuholla. Otan käyttöön projektiivisen identifikaation käsitteen. Käsitteellä viitataan psyykkiseen mekanismiin, jossa subjekti siirtää fantasioissaan osia itsestään objektiin voidakseen kontrolloida itsessä sietämätöntä toiseen projisoitua osaa.³⁶ Projektiivisen identifikaation haittana on, että objekti usein ryhtyy käyttäytymään subjektin olettamalla tavalla ja tulee näin oikeuttaneeksi itseensä kohdistetut ennakkoluulot.³⁷

Juuri näin kävi urheiluliittojen välillä. Valkoisen urheilun kokonaisajattelun mukaisesti TUL:n jäsenten ajateltiin perimiltään kuuluvan kansalliseen urheiluyhteisöön. Koska he nyt uudenlaisen tilanteen antamien edellytysten mukaisesti yrittivät "vallata" urheilun tai päästä tasavertaisiksi toimijoiksi, heihin sijoitettiin porvarillisen urheiluliikkeen taholta tilanteen aiheuttama voimattomuus ja raivo, joka taas sai TUL:n skribentit hyökäämään takaisin yhä kärkekkäämmin. Noidankehä lähti pyörimään ruokkien itse itseään.³⁸

Missä valossa kisoihin osallistuneet massat nähtiin kisat järjestäjien miesten sekä heidän äänitorvekseen ryhtyneitten lehtien puolella? Millä lailla latautuneita epiteettejä kisarituaaleihin osallistuneisiin nuoriin, naisiin ja miehiin liitettiin? Sitä tarkastelen seuraavaksi.

Nuorison uhri ja luonnollisen naisen velvoitteet

Eräässä lehtikirjoituksessa nuorisoa kuvailtiin "nähtävyydeksi", joka jätti "mieleen liikuttavan kuvan". "Nuoren elämänsä suurinta hetkeä eläen Suomen urheilun nouseva polvi astui pitkin kivikatua, katse tiukasti eteen tähdätyinä ja kädet reippaasti heiluen". Tahdin kerrottiin hieman horjahdelleen, mutta "pienet puutteellisuudet" korjattiin "reippaalla yrityksellä" ja "silmissä loistavalla katseella".³⁹

Entä naiset? "TYTTÖJÄ ja jälleen tyttöjä – sankkaa, sinivalkoista, sykehdyttävää marssirivistöä, jonka toinen pää tuntuu hukkuvan jonnekin etäisyyteen", kuvailtiin eräässä artikkelissa. Myös tyttöjen voimistelunäytökseen marssivien muisteltiin saaneen Mannerheimintien "tulvimaan marssijain paljoudesta", mutta ei ylitse.⁴⁰ Avajaiskulkueen naisrivistöjä kuvailtiin "sykehdyttävän kauniiksi". "Askelten tahti säilyi kautta linjan kuin yhden marssijan astumana, rivit olivat ohimarssihetkellä viivasuorat, ja valon ja varjon vaihtelu kirkkaassa auringonpaisteessa

Ilkka Levä

"Me elämme
sittenkin!"

kirkasti vaikutelman mitä yhtenäisimmäksi ja vaikuttavimmaksi".⁴¹ Millaisista tytöistä loppujen lopuksi tuntui olevan kyse? Ja millaisen muodon mainittu etäisyyteen hukkuva tulviminen sai?

Kisakompassiin liitettyyn Suurkisojen järjestysaapiseen sisältyi erikseen naisille suunnattuja ohjeita otsikolla Oi nainen!. Huumorin muotoon puettujen, mutta todellisuudessa selvästi päinvastaista tarkoittaneissa ohjeissa edellytettiin naisilta ehdottomaa täsmällisyyttä ja määräysten noudattamista. Hiuksissa sai olla vain permanentti tai ohut hiusten värinen verkko. Stadionille ei myöskään saanut tuoda koruja. Meikki tuli poistaa kasvoilta ja lakka varpaankynsistä, sillä "sotamaalauksethan kuuluvat intiaaneille".

Naisen ei tullut myöskään kuvitella, että hän voisi olla oppositiossa enemmistöä [so. miehiä] vastaan, vaan "riittää että olet luonnollinen kaikille ja kaikessa". Edustivathan Suurkisojen naiset "suomalaista naisellisuutta sen parhaassa [so. androgyynissä seksuaalisesta eli aikuismaisesta vuorovaikutuksesta puhdistetussa] muodossa". Naisten tuli "tuumia käsi poskella" mihin kaikkeen edelliset ohjeet heitä "velvoittivat". Annettuja ohjeita ja käskyjä totellessaan heillä olisi mahdollisuus "muodostua niin yleisölle kuin kisatovereillensakin **unhoittumattomaksi elämykseksi**".⁴²

Naisissa edustettuna olevan halun saattoi kuvitella pääsevän valloilleen milloin vain. Eräässä kisaorganisaation talteen saksimassa artikkelissa, jossa tutkailtiin kisoihin saapuneiden urheilijoiden majoitusta, yhteyttiin "kaksi neitosta" lukemassa kilpailijoille jaettua Lue ja paina mieleesi -julisteen tekstiä. Sen "ohjeita jokaisen hyvästä käytöksestä kiinni pitävän" oli "tarkkaan noudatettava", lehti opasti.⁴³ Myös naisten suulaus tuntui olevan pahasta. Siksi heitä kehoitettiin Kisakompassissa "ennen kaikkea **äänettömään** järjestäytymiseen".⁴⁴

Melu saattoi muistuttaa liiasta elävyydestä eli hajanaisen tuntuista, eriytymättömästä viettiobjektista, johon sisältyviä latauksia ei oltu kyetty riisumaan. Näin havaintotasolla ilmenevä taapahtuma jäi sublimoimatta ja itseä koetettiin hallita toisessa.⁴⁵

Helsingin poliisikomentajan lausunnossa ei naisten liikkumista kaupungilla voimistelupuvuissa pidetty suotavana. Jos sellaiseen oli "pakkoa", se tuli tehdä mieluummin ryhmissä. Syynä poliisi piti naisten asujensa takia kuulemaa naljailua, jopa suoranaisia "ruokottomuuksiakin".⁴⁶

Idealisoitu kohde ei saanut luhistua miesten mielissä, muuten olisi mieskin luhistunut. Naisiin kohdistettu idealisaatio käy ilmi myös Karikosken avajaispuheessa:

*"Tuntemattomat ja tuntemattomaksi jääneet, vakaat äidit, sen vaistonvaraisen voiman vaikutuksesta, jonka nimi on äidinrakkaus, ovat opettaneet tyttäriensä siveyden ja kainouden hyvettä; ja moni siemen on painunut hyvään maahan."*⁴⁷

Hävinnyt mies kastroituu?

Sota oli hävitty. Siksi eräässä artikkelissa vakuutettiin **"miehen"** silti olevan **"hävinneenäkin mies"**, jos hän vain **"itse"** oli **"itsensä miehenä pitänyt"**.⁴⁸ Avajaisissa Karikoski lausui, miten: **"Vakaat isät ovat pojilleen opettaneet työn merkityksen ja heidän opetusensa ovat näissä ylläpitäneet ryhtiä vaikeina aikoina."**⁴⁹

Miehet olivat itse pitäneet itsensä miehinä. Ilman kenenkään apua. Ryhti säilyi vakaitten isien pojilleen antaman opetuksen kautta. Tässä tuntuu olevan kyse kahdesta asiasta. Ensiksikin lauseissa ilmaistaan miesten rajaa feminiinisyteen, johon miehet olivat sodassa koetun kastroivan häviön myötä olleet vaarassa vajota. Lisäksi lainauksissa tunnutaan puhuvan miehen yksilöitymisestä irti alempiarvoiseksi mielletystä massasta. Klaus Theweleitin tutkimat vapaajoukkolaiset yksilöityivät massasta julistamansa kokonaisuuden avulla, jota he hierarkkisesti organisoivat. Kansakunta oli miesten yhteisö, jossa kansa oli enemmän kuin massa, mutta silti vähemmän kuin **"kansakunta"**. Kansa saattoi toimia ainoastaan kansakunnan **"raaka-aineena"**.⁵⁰

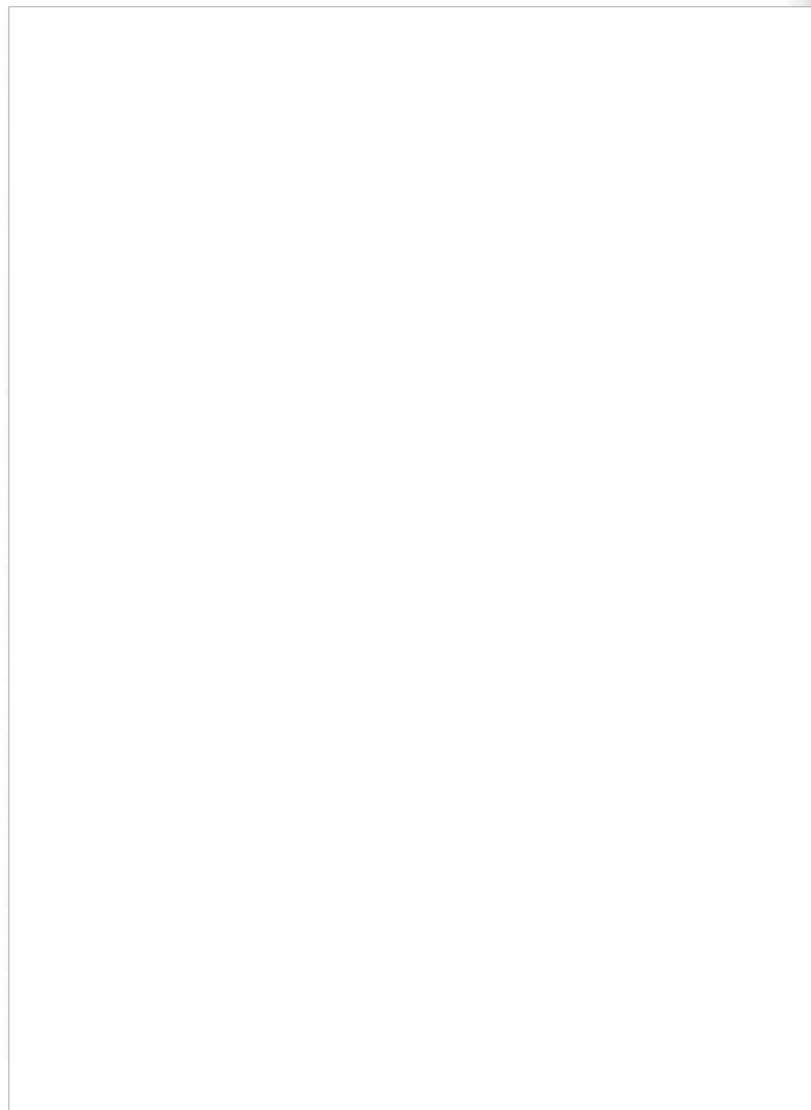
Myös Suurkisoissa rakennettiin uutta Suomea. Eräässä lehti-kirjoituksessa kerrottiin miten marssivat **"rivistöt vyöryivät"** Mannerheimintietä keskustaan kuin kuuden kilometrin mittaisena **"uutena, paljon lupaavana elementtinä"**.⁵¹

Kisajutuissa johtavissa tehtävissä olevaa miestä kuvailtiin ainoaksi, joka saattoi yksilöllistyä **"massasta"**. Monissa yhteyksissä nostettiin esiin järjestelytoimikunnassa vaikuttaneet miehet. Niinpä sosiaalijohtaja Akseli Kaskelan sanat omasivat **"erityisen suurta painoa"**, sillä **"työntyihän"** hänen ovestaan **"jatkuvasti uusia tulijoita"**, **"uusia asioita"** ja **"ratkaistavia uusia kysymyksiä"**. Myös eversti Karikoski oli **"ennättänyt"** saapua **"pahimpaan myl-läkkään"**. Artikkelin mukaan **"herrat"** olivat **"puettuina erityisiin"**

Ilkka Levä

"Me elämme
sittenkin!"

*Elementtien raaka-
ainetta. (Suomen
Suutkiset 1947.
Toim. Leo Lahtinen.
Helsinki: SVU.
1948.)*

Ilkka Levä

"Me elämme
sittenkin!"

kisapukuihin (so. yhtenäiseen univormuun) – tummanharmaisiin housuihin ja takkiin, siniseen paitaan ja siniseen solmioon". Kaikki olivat kuin samasta isänmaan puusta veistettyjä.

Arvotodellisuuden jakamattomuus: henki ylitse aineen

Yhteisen arvotodellisuuden jakamattomuus ja hierarkkisuus näkyi vielä tulkinnassa, jonka Paul Sirmeikkö 1960 antoi Suomen Voimistelu- ja Urheiluliitto -teoksessa sodanjälkeiselle tilanteelle: "Ennen kaikkea oli urheiluseurojen toiminta **elvyttämisen** tarpeessa, sillä **seurat** olivat **järjestöjen perusyksiköjä**".⁵²

Elementtien lisäksi kisoista puhuttiin koneistona. "Koko **suuren koneiston**" kuvattiin olevan "**täydessä työssä** kisojen onnistumiseksi".⁵³ Kisojen tiedotuslehdessä kisojen merkitystä propagoiitiin toteamuksella: "Meille annetaan tilaisuus – vain kerran." Kaiken nähtiin olevan lopussa, jos tilaisuutta ei käytettäisi. Tilaisuutta ei saanut takaisin, jos sen "hylkäsi", koska koskaan "emme tätä historiamme tärkeätä, **raskasta ja velvoittavaa liihakhdustakaan voi elää uudelleen**".⁵⁴

Avajaisten monumentaalisissa näytöksissä havahduttiin huomaamaan eversti Karikosken "**me elämme sittenkin**" sanojen kautta, miten saatu tilaisuus oli käytetty.⁵⁵ Karikosken sanoin:

*"Minä sanoisin, että me olemme ihmeen edessä, ellen tietäisi, että se kuitenkin voidaan selittää. Tunnustakaamme nöyrästi, että kaikki tosiasiat eivät ole meille aina kansana imartelevia. Päinvastoin olemme saaneet todeta meissä olevan paljon ominaisuuksia, jotka pikemminkin ovat hajoittavia kuin yhdistäviä, hävittäviä kuin rakentavia. Meidän on, se on käsitykseni, pakko riisua yltämme se vaatimattomuuden, hartauden, uskollisuuden ja rehellisyyden korupuku, johon aikoinaan Topelius kansamme puetti; ja, kun harjoitamme itsetutkiskelua, on myös epäiltävää, olisiko sisu sittenkään se luonteenomaisuus, joka ihan yleisesti karakterisoi meitä kaikkia. Luulen, että tuollaiset yleistettävät leimat on pakko hyljätä, sillä ne voivat helposti sumuttaa todellisuustajuaamme ja niissä voi helposti olla pöyhkeyden sivumakua. On välttämätöntä kaiken hoetun jälkeen pyrkiä totuuteen itsestämme."*⁵⁶

Onko Karikosken puheessa tilaa oivaltaa, vai koodittaako hän uhrautumisen oitis kansalle? Karikoski on suunnannut puheensa avajaisissa läsnäolevalle kansalle. Hajoittavilla ja hävittävillä ominaisuuksilla ei suinkaan tarkoiteta yksinomaan taaksejäänyttä sota-aikaa. Tiedostamattomalla tasolla puhe liittyy myös tuoreempiin tapahtumiin. Hajoitus ja hävitys tarkoittavat hänelle maan demokratisoitumista, kehoittaahan hän kaikkia

Ilkka Levä

"Me elämme
sittenkin!"

(niin kansaa kuin itseään) suorittamaan "itsetutkiskelua", riisumaan hartauden ja rehellisyyden korupuvun. Pöyhkeyttä sisältävällä todellisuustajulla hän viittaa vuosien 1944–1947 vasemmistolaisuuden aaltoon. Mutta mihin "totuudella itsestämme" tässä yhteydessä viitattiin? Ei toteutettavaan reaaliolitiikkaan, vaan eliitin valta-asemien säilyttämiseen tähtäävään manipulatiiviseen kontrolliin yli nuorison. Pohjimmiltaan puheessa on kyse minän rakentamisesta eheäksi, konflikteista vapaasta sulautumisesta vaarattomaksi tehtyyn kansakunta-äitiin. Asetelma selvenee puheen edetessä, jossa nuorison ohjaaminen jälleen korostuu:

*"Meidän parhaiden pappiemme siveellinen tuki on kohottanut monta vaipuvaa; meidän koulumiestemme ja nuorisonjohtajiemme keskuudessa on ollut lukuisia, jotka ovat kyenneet ohjaamaan kasvavan polven näkemään, mikä valta on hengellä aineen yli. (...) ne, joiden toimintaa ohjaa epäitsekkäs aate, ovat yhtä yleisiä – tai harvinaisia – kaikissa piireissä. Ja minä rohkenen sanoa: nimenomaan ne aatteenmiehet ja – naiset, jotka ovat heränneet tajuamaan nuorison fyysisen ja sen seuralaiseksi muodostuvan henkisen kunnan merkityksen, ne ovat olleet tärkeimpiä ja vaikutusvaltaisimpia oppaita ja tukijoita silloin, kun olemme pyrkineet toivottomuuden ja lamaamuksen alhosta toivon ja uuden elämän vuorille: henkiseen nousuun."*⁵⁷

Karikosken penäämä henkinen nousu ja hengen riemuvoitto yli aineen toteutui kisojen avajaismarssissa. Marssin vastaanottajina olivat pääministeri Mauno Pekkala sekä muutama muu ministeri, avajaispuheen pitänyt Karikoski sekä SNLL:n taholta tohtori Kaarina Kari. Rivistöjä johti kisojen järjestelytoimikunnan puheenjohtaja Akseli Kaskela.

Marssivien miesten eli "Valiojoukon" marssi oli upeata katseltavaa, sillä siinä yhtyivät voima ja joustavuus". Tahdin kuvattiin olleen "täsmällinen", ja se tuntui heijastuvan auringon kilossa "suorastaan silmiin iskeväksi". "Kymmenettuhannet silmäparit seurasivat ihailien miesten voimakasta, ryhdikästä kulkua".⁵⁸ Miesvoimistelijoiden rivit "vyöryivät rivistö rivistönä eteenpäin".⁵⁹

*(Suomen Suurkisasat
1947. Toim. Leo
Lahtinen. Helsinki:
SVUL 1948.)*

"Työtä elävöittävä henki"

Eräässä kisojen tarkoitusta selvittäneessä propaganda-kirjeessä todettiin **"nykyisen ajan vaativan** jokaiselta kansalaiselta **sisua ja ponnistusta"**. Kaiken keskipisteeksi kohotettiin **"työ"**. Työn teon ei nähty olevan mahdollista, ellei siihen **"saatu voimaa ja elävöittävää henkeä, jota virtaa vain, jos sielu ja ruumis ovat tasa-painossa"**. Tässä **"rauhan rakennustyössä"** tärkeimmiksi edelly-

Ilkka Levä

"Me elämme
sittenkin!"

tyksiksi muodostuivat **"henkisen ja ruumiillisen kunnon vaaliminen"**. Kirjeen mukaan Suomen nuoriso oli asian oivaltanut, eikä **"yksikään kansalainen"** voinut **"vastustaa tätä tervettä kehitystä"**. **"Innostuksen"** kuvailtiin olevan **"valtavaa"**, minkä ansiosta **"puhtaasti urheilullisia tarkoituksia"** omaava kansanosia kokoaa joukkonsa ja **ryhdistäytyy** entiseen urheilulliseen **voimaansa**.⁶⁰

Kansa tuntui käsittävän mitä siltä haluttiin. Avajaismarssin yleisö **"reunusti marssikulkueen aikana reitin varrella katuviereitä ehyeksi, aukottomaksi ihmismuuriksi"**.⁶¹ Avajaisjuhlaa kuvattiin tunnelmaltaan **"ehyeksi"**, vaikka toisaalta kentällä seisonneelle massalle tilanteen kerrottiin olleen **"liiankin tukahduttava"**.⁶²

"Yhteisnäytösten vaikutukset" olivat katsojille **"tunkeutuneet suoraan sydämiin"**. Varmemmaksi vakuudeksi Kaskela kiitti lopupuheessaan kaikkia niitä, jotka olivat **"kisoista tehneet todellisuuden"**.⁶³ Kisojen päätteeksi naisten ja miesten yhdessä esittämää **"kansannäytöstä"** kuvattiin **"symboliseksi viitteeksi tulevaisuuden työlle"**. Tämän **"työn"** nähtiin varmistavan **"kansamme kuntoisuuden ja elinvoiman"**.⁶⁴

Kisojen lopulla kuvailtiin lapsipalvelussa eli päivähoitossa olleiden **"lapsien imeneen"** itseensä suurkisahenkeä päivä päivältä. Muistot olivat jäljellä, ja ne **"elivät suurissa kivimuureissa"**. Katsojien mielestä tuntui aivan siltä **"kuin Suomen urheilu olisi nyt enemmän kuin koskaan löytänyt itsensä"**. Siksi monelle **"nousi pala kurkkuun"**. Niinpä **"lähdön"** kerrottiin **"olevan vaikeata"**.⁶⁵ Eräs skribentti summasi kisojen avajaiset seuraavasti:

"... Niin sytyttävää, niin juhlallista kulkuetta ei ole milloinkaan ennen täällä nähty.

Näin puhtaan, näin demokraattisen esityksen voi loihtia vain Suomi", sanoi eräs ulkomaan mies.

Luulemme, että marssi oli yllätys myöskin sen järjestäjille. Näin syvää isänmaallista tunnelmaa ei voida järjestää, se annetaan ylhäältä. Kaikkiin tällantapaisiin juhliin kuuluu marssi, mutta mistä on kotoisin se uusi, mukaansa tempaava henki? Vaikuttiko siihen Olympian läheisyys vai rauhan tulo vai molemmat. Jotakin oli kuitenkin tavattu, joka tempasi kaikki mukaansa, 60 000 marssijaa, 150 000 katsojaa.

Tällaista on Suomen nuoriso.

*Näin puhdasta. Näin ryhdikästä."*⁶⁶

Ilkka Levä

"Me elämme sittenkin!"

Suomi oli jälleen ryhdistäytynyt entiseen loistoonsa.

Rituaalinen muodostelma: olla yhteydessä kiellettyyn

Mitä kisoissa pantiin näytteille? Miksi niistä "tehtiin todellisuus", kuten Karikoski asian ilmaisi? Kielitieteilijä Roland Barthesin mukaan myytteihin tukeutuminen "muuntaa tapahtuneen historian luonnollisena" ymmärretyksi asiaintilaksi. Maailmasta tehdään paikka, jossa ei ole toiseutta.⁶⁷ Myytti suomalaiskansallisen yhtenäisen urheilun vaaranalaisuudesta ja sen oikeutuksen puolustuksesta tuottivat tilanteen, jossa uusina esiin murtautuneet merkitykset (kommunistien halu tulla mukaan prosessiin) voitiin kieltää, unohtaa tai vääristää omia tarkoituksiperiä vastaaviksi.

Oltiin uudestisyntymisen kynnyksellä. Uskontotieteilijä Mircea Eliade puhuu tällaisesta kosmogonisena tapahtumana. Ulkopuolella oleva kaaos (tässä tapauksessa urheilun rintamaa hajottava ja halujen affirmaatiota lupaava kommunismi) muunnetaan kosmokseksi jumalallisella luomistapahtumalla. Rituaaleissa toistetaan symbolisesti (kansallisen) maailman luominen. Eliade kirjoittaa:

*"Kaikki autiot, viljelemättömät alueet yhdistetään kaaokseen, ne ovat yhä osa luomista edeltänyttä eriytymättömyyttä ja muodottomuutta. Siksi kun ihminen ottaa haltuunsa tällaisen alueen ja alkaa käyttää sitä hyödykseen, hän toimittaa riittejä, jotka symbolisesti toistavat luomistapahtuman. Viljelemätön alue muutetaan ensin osaksi järjestyksen maailmaa, kosmosta, ja asutetaan vasta sitten. (...) Alueen valtaaminen muuttuu todelliseksi vasta haltuunottamisrituaalien jälkeen."*⁶⁸

Vallattava "alue" oli tietenkin kaaokseen joutunut kansallinen kollektiivinen tiedostamaton. Sosiaalipsykologi C. Fred Alford näkee psyykkisten uhkien perustuvan pelkoon hillitsemättömän elävyyden kokemuksesta.⁶⁹ Tuo ontologinen uhka sai näillä miehillä ilmauksensa siinä hädässä, jota Suomen urheilun tilasta (ja eliitin omasta paikasta siinä) nyt tunnettiin. Tarkoituksena oli muuntaa kisoissa ilmauksensa saanut rituaalinen aika Eliaden sanoin "myyttisen ajan uudeksi aluksi".⁷⁰ Olivathan "lapsetkin imeneet itseensä suurkisahenkeä". Tämä siksi, että ei olisi jouduttu Torniin majoittuneen adoptioisän (Zhdanov) ja hänen ottopoikinsa (suomalaiset kommunistit) armoille.

Ilkka Levä

"Me elämme
sittenkin!"

Theweleitin mukaan rituaaliset paraatit voivat toimia vietti-tuotannon kanavojana ja patoajana. Tällöin kiinnittymissuhde objektiin säilytetään ennalta määrätyn ulkoisen järjestyksen avulla.

Jos muodostelmissa syntynyt uuden ajan elementti eli "rintama" olisi rakoillut, olisi seurauksena ollut vuorovaikutuksen ennakoimattomuus ja psyykkisen hajoamisen uhka, sidotun aggression ja kielletyn halun irtipääsy. Kaaoksen jatkuminen olisi johtanut minuutta kannattelevan objektin tuhoon sekä lopulta myös itsetuhoon. Kisoissa tuotiin julkisuuteen halu saada toiset käyttäytymään "oikein" ja marssimaan 12 rivin muodostelmissa, jotta itse olisi voitu kokea oma elossa oleminen.⁷¹

Rituaalista tuli virtaavan halutuotannon muodostelmiin koodattu esitys. Marsseihin ja näytöksiin koodattu haluvirta ei tulvinut yli, vaan siitä tuli muotoon sidottuna pato. Paraatit symboloivat niitä ohjanneiden miesten valtaa yli maskulinisoidun massan. Femininiiset virrat kesytettiin miehekkään jäykiksi (tahdissa liikkuviksi) muodostelmiksi, joista kyllä poimittiin esille teknologisia saavutuksia niitä yksitellen luetellen, mutta ei yhtään yksittäistä marssivaa ihmistä. He olivat vain massaa ja elementtejä, joita saattoi sijoitella monumentaalisiin muodostelmiin. Eivätkä massaksi sulautuneet yksilöt suinkaan olleet täysin vastentahtoisia tällaisille järjestelyille. Muodostelmassa he saattoivat olla yksilöinä yhtä aikaa näkyvissä ja näkymättömissä. He saivat kerran-kin tuntea muiden tuntevan samoin kuin he, ei eri tavalla, kuten hajoittavan tuntuudessa puoluepelissä. Järjestetyn kokonaisuuden ottaessa vallan saattoi vapautua ahdistavan ajan tuottamasta kastaatiosta ja olla osa kaikelle merkityksen antavaa kansallista urheilevaa fallost.⁷²

Tässä esittämäni alustavan päättelyn voi lukea alaviitteenä Suomen urheilun suureen kertomukseen. Siinä on vain osatoisuus, mutta sekin tekee osaltaan ymmärrettäväksi urheiluun liitettyt suuret tunteet.

Lähdeviitteet

Ilkka Levä

"Me elämme sittenkin!"

- 1 Suomen Suurkisat (toim. Leo Lahtinen). Helsinki: Suomen Voimistelu- ja Urheiluliitto 1948, 102–103.
- 2 Hentilä, Seppo: Suomen Työläisurheilun historia II. Työväen Urheiluliitto 1944–1959. Hämeenlinna: Arvi A. Karisto 1984, 42–75.

- 3 Vrt. Siltala, Juhani: Suomalainen ahdistus. Huoli sielun pelastumisesta. Helsinki: Otava 1992, 13–19.
- 4 Vrt. Theweleit, Klaus: *Männerphantasien*. Bd. I. Frauen. Fluten. Körper. Geschichte. Hamburg: Rowohlt (1977) 1993. 447–454.
- 5 deMause, Lloyd: *Foundations of Psychohistory*. New York: Creative Roots 1982, 137–138, 172–193; deMause, L.: "The Psychogenic Theory of History." *Journal of Psychohistory* 25 (2) Fall 1997, 150–152, 164–171; Anzieu, Didier: *The Group and the Unconscious*. London: Routledge Kegan & Paul 1984, 53–66, 100–128; ks. myös Ashbach, Charles & Schermer, Victor L.: *Object Relations, The Self, and the Group. A Conceptual Paradigm*. New York, London: Routledge Kegan & Paul 1987, passim sekä Ala, Juhani: *Suomi-neito ja suojelusikä. Sortovuosien psykohistoriaa*. Helsinki: Gaudeamus 1999, 12–16.
- 6 Hentilä 1984, 54.
- 7 Molemmilla puolilla pohjimmaisena oli ajatus yhdestä koko maan yhdistävästä liitosta. Tästä Hentilä 1984, 50–71.
- 8 Vrt. Siltala 1992, 13. Minäkehikolla tarkoitetaan yksilön minätuntoa ylläpitävää vuorovaikutusjärjestelmää, joka merkityksellistää maailman.
- 9 I tasavallan aikana symboliarvo liitettiin "valkoisen Suomen urheiluviin sotureihin". Tästä ks. Vasara, Erkki: *Valkoisen Suomen urheilivat soturit*. Helsinki: SHS 1997, 676–701.
- 10 Vrt. Ala 1999, 11; vrt. myös Lehne, Werner: "Symbolische Politik mit dem Strafrecht." *Kriminologisches Journal* 26/1994, H. 3, 215–216 sekä Siltala, J.: *Psykohistorian muutosulottuvuus*. Käsikirjoitus 1990, 110.
- 11 Vrt. deMause 1982, 194–195, Siltala 1992, 16–17. deMausen mukaan nämä fantasiasanat ilmentävät tiedostamattomia rajojenvarjeluprosessia, symbioottista nielemisuhkaa sekä uudestisyntymistoiveita ohi informaation, jota puheessa tai tekstissä ollaan asiallisesti sanovina. Siltalan mukaan luettaessa aineistoa miellelyhtymille avoimena kiintyy huomio nopeasti "erityisen latautuneisiin ilmauksiin ja tilannekuvauksiin, joiden kautta totaalisen hyvät ja totaalisen pahat tunnelmat ilmeisesti ovat välittyneet". Tiedostamattoman ajatellaan välittyvän puheeseen ja teksteihin sisältyvien ylilatausten, katkosten ja epäyhdenäisyyksien kautta.
- 12 Esim. Halila, Aimo & Sirmeikkö, Paul: *Suomen Voimistelu- ja Urheiluliitto SVUL 1960–1960*. Vammala: SVUL 1960, 5–30; hitaahkosta alusta ks. Liikanen, Ilkka: *Fennomania ja kansa*. Helsinki: SHS 1995, 188–271; Laihe, Leena: *Vapaalehtiöiden järjestöjen kehitys ruumiinkulttuurin alueella Suomessa v. 1856–1917 I*. Lappeenranta: LTS:n julk. n:o 93a 1984, 44–59; Hentilä, S.: "Urheilu, kansakunta ja luokat." Teoksessa *Kansa liikkeessä* (toim. Risto Alapuro et al.). Vaasa: Kirjayhtymä 1989, 216–218.
- 13 Siltala, J.: *Valkoisen äidin pojat. Siveellisyys ja sen varjot kansallisessa projektissa*. Helsinki: Otava 1999, passim.
- 14 Siltala, J.: "Etninen puhdistus Suomessa 1918." *HAIK* 3/1993, 221–228. Kansalaissodan traumaattisesta perinnöstä erityisesti 224–227.
- 15 Klinge, Matti: *Vihan veljistä valtiotalismiin*. Helsinki: WSOY 1972, 57–131; Ala 1999, 216–217.
- 16 Meinander, Henrik: *Towards a Bourgeois Manhood. Boys' Physical Educa-*

Ilkka Levä

"Me elämme sittenkin!"

tion in Nordic Secondary Schools 1880–1940. Helsinki: Societas Scientiarum Fennica 1994, 206; Reitala, Aimo: Suomen kuvallisen henkilötiedon vaiheet. Helsinki: Otava 1983, 124–129. Ks. myös Levä, Ilkka: Kansan kulttuuritahdosta poikien kulttuuriteoksi. Julkaisematon käsikirjoitus 1999, 30; Knuuttila, Seppo: "Hiljainen kevät? Miksi kansanrunoudentutkimuksessa ei oltu tietäkkeenkään kansalaissodasta puoleen vuosisataan." Teoksessa Vaikea totuus. Vuosi 1918 ja kansallinen tiede (toim. Heikki Ylikangas). Helsinki: SKS 1993, 57–58; Alapuro 1997, 142–146.

- 17 Vasara 1997, 111–128; Meinander 1994, 162–166, 191, 205–206.
- 18 Meinander 1994, 207.
- 19 Halila & Sirmeikkö 1960, 492–497.
- 20 Halila & Sirmeikkö 1960, 536–537.
- 21 Ks. esim. Halila & Sirmeikkö 1960, 555, 563.
- 22 Alapuro, R.: Suomen älymystö Venäjän varjossa. Hämeenlinna: Hanki ja jää 1997, 13–24.
- 23 Hentilä 1984, 51–53. Porvarillisen puolen mukaan urheilun tuli olla "yhtenäistä" eikä se saanut sisältää "politiikkaa".
- 24 Savisuku 1945–1995.
- 25 Halila & Sirmeikkö 1960, 563.
- 26 Hentilä 1984, 24.
- 27 Hentilä 1984, 57–71. Tilanteen voi katsoa toimineen hengähdystaukona, jonka aikana koetettiin koostaa muuttunut tilanne itsen kannalta mielekkääksi.
- 28 Halila & Sirmeikkö 1960, 538; "isänmaallisesta hengestä" ks. myös Savisuku 1945–1995, 3.
- 29 Halila & Sirmeikkö 1960, 555–557.
- 30 Koivuneva, Mauno: "Kuri urheilutoiminnassa." Teoksessa Urheilun henki. Periaatteita ja ohjeita miesnuorison urheilua varten (toim. Alfred Liuku). Porvoo: WSOY 1929, 59–61.
- 31 Alkuaikojen epäpoliittisuudesta ks. Hentilä 1993, 213–218.
- 32 Ks. Suomen Suurkisat 1948 kirjan esipuhe.
- 33 "Suomen urheilun yhtenäisyys" Uusi Suomi 29.3.1947, "Urheilu ja politiikka", kirjoituksia III, lehtileikkeet, Anni Collanin arkisto, SUa.
- 34 Lehtileikkeet "Uusi suuraadressi" 2.3.1947; "Suomen Suurkisojen valtakunnanadressiin joka kansalaisen nimi" 25.2.1947; "Suomen Suurkisojen taidekilpailut" 15.12.1946, Nais- ja miesvoimistelua VI, lehtileikkeet, Anni Collanin arkisto, SUa. Listat piti toimittaa Suomen Urheilumuseoon sidottaviksi, mutta ilmeisesti "voima" ehtyi tätä ennen, sillä listoja ei ole säilynyt kuin Helsingin osalta.
- 35 TUL:n hyökkäys Suomen Suurkisoja vastaan", 7.3.1947, Nais- ja miesvoimistelua VI, lehtileikkeet, Anni Collanin arkisto, SUa.
- 36 Ks. Rycroft, Charles: Dictionary of Psychoanalysis. London: Penguin Books (1968) 1995, 76, 139–140.
- 37 Ks. Siltala, J.: "Sosiologinen ja psykologinen minä." Teoksessa Tunteiden sosiologia II (toim. Sari Näre). Helsinki: SKS 1999, 365–465.
- 38 Tällaisista asetelmista ks. Hentilä 1984, 48–74. Provosoivasta kirjoittelusta käyköön esimerkiksi kiista Rangellin eroamisesta 1945 ja Klaus U. Suo-

- melan Suomi–Neuvostoliitto-seurassa esittämä avoin kirje Rangellille 13.6.1945.
- 39 "Ohimarssi Eduskuntatalon luona ja kisahartaus kolmella torilla", Suur-
kisat v. 1947, lehtileikkeet, SNLL:n arkisto, SUa.
- 40 Halila & Sirmeikkö 1960, 558, Kuvateksti.
- 41 "Ohimarssi Eduskuntatalon luona ja kisahartaus kolmella torilla" US
30.6.1947, Suurkisat v. 1947, SNLL:n arkisto, SUa.
- 42 Kisakompassi, 61–62.
- 43 "Aattopäivien näkymiä", Suomen suurkisat 1947, kortit, kuvia, lehtileik-
keitä, SVUL:n arkisto, SUa.
- 44 Kisakompassi, 62. Harvennus alkuperäinen.
- 45 Siltala, J.: "Tunteita vastaan panssaroituneet soturit. Klaus Theweleitin
analyysi miesten fantasioista." Teoksessa *Miestä rakennetaan – maskuli-
nismuksia puretaan* (toim. Jorma Sipilä & Arto Tiitonen). Tampere: Vasta-
paino 1994, 181–202, 184–185.
- 46 Helsingin vt. poliisikomentaja Kososen suullisesti 14.7.1947 esittämä lau-
sunto Suomen Suurkisoista. 5. kohta. Muistiot: taidekilpailut, järjestystoi-
minta, majoitus, toimisto, Suurkisat 1947 järjestelyt, SVUL:n arkisto, SUa.
- 47 Eversti Karikosken puhe avajaisissa. Suomen Suurkisat 1948, 102–103.
- 48 "Suurkisojen alakessa". Suomen suurkisat 1947, kortit, kuvia, lehtileik-
keitä, SVUL:n arkisto, SUa.
- 49 Suomen Suurkisat 1948, 102–103.
- 50 Theweleit, K.: *Male Fantasies. Vol. II. Male Bodies: Psychoanalyzing the
White Terror*. Minneapolis: University of Minnesota Press 1989, 79–96.
- 51 "Olympiakisat Suomeen", US 22.6.1947, Suomen suurkisat 1947, kortit,
kuvia, lehtileikkeitä, SVUL:n arkisto, SUa.
- 52 Halila & Sirmeikkö 1960, 540.
- 53 "Maailman monipuolisimman urheilujuhlan kynnyksellä", HS 28.6.1947,
Suurkisat v. 1947, SNLL:n arkisto, SUa.
- 54 "Suomen Suurkisat" 3/1947, 3.
- 55 "Suurkisojen suuri sunnuntai", HS 30.6.1947, Suurkisat v. 1947, lehtileik-
keet, SNLL:n arkisto, SUa.
- 56 Suomen Suurkisat 1948, 102–103. Kursiivi alkuperäinen.
- 57 Hengen ja aineen välinen kamppailu aktualisoitui Suomessa heti kansa-
laissodan jälkeen. Alapuro, R.: "Kansalaissota ja yhtiskuntatieteet." Teok-
sessa *Vaikea totuus*. 1993, 78–92.
- 58 "Ohimarssi Eduskuntatalon luona ja kisahartaus kolmella torilla", Suur-
kisat v. 1947, lehtileikkeet, SNLL:n arkisto, SUa.
- 59 Halila & Sirmeikkö 1960, 558, Kuvateksti.
- 60 Suomen Suurkisojen esittelykirje, Ohjelmat, tiedotteet, avustukset, Suur-
kisat 1947 järjestelyt, SVUL:n arkisto, SUa.
- 61 "Valtava avajaismarssi: 52.000 osanottajaa" 30.6.1947, Nais- ja miesvoimist-
telu VI, lehtileikkeet, Anni Collanin arkisto, SUa.
- 62 "Ehyttä tunnelmaa, suosionosoituksia", 30.6.1947 Nais- ja miesvoimistelua
VI, lehtileikkeet, Anni Collanin arkisto, SUa.
- 63 "Symbolinen kansannäytös päätti loistavat kisat", HS 4.7.1947, Suurkisat
v. 1947, SNLL:n arkisto, SUa.

Ilkka Levä

"Me elämme
sittenkin!"

- 64 "Urheilumme voitto", 4.7.1947, Suurkisat v. 1947, lehtileikkeet, SNIL:n arkisto, SUa.
- 65 "Suurkisalippujen laskiessa", 4.7.1947, Nais- ja miesvoimistelua VI, lehtileikkeet, Anni Collanin arkisto, SUa.
- 66 "Vain Suomessa", Kortit, kuvia, lehtileikkeitä. Suomen suurkisat 1947, SVUL:n arkisto, SUa.
- 67 Barthes, Roland: *Mythologies*. New York: Hill & Wang 1986, 127–135.
- 68 Eliade, Mircea: *Ikuisen paluun myytti*. Kosmos ja historia. Helsinki: Lohkikirjat (1949) 1993, 14.
- 69 Alford, C. Fred: *What Evil Means to Us*. Ithaca & London: Cornell University Press 1997, 10; *kuolemanpelosta ihmistä uhkaavana ahdistuksena* ks. Becker, Ernest: *The Denial of Death*. New York & London: Free Press Paperbacks (1973) 1997, xvii.
- 70 Vrt. Eliade 1993, 23.
- 71 Siltala 1992, 13.
- 72 Theweleit 1993, 447–454.

Ilkka Levä

"Me elämme
sittenkin!"